

R4W7K7

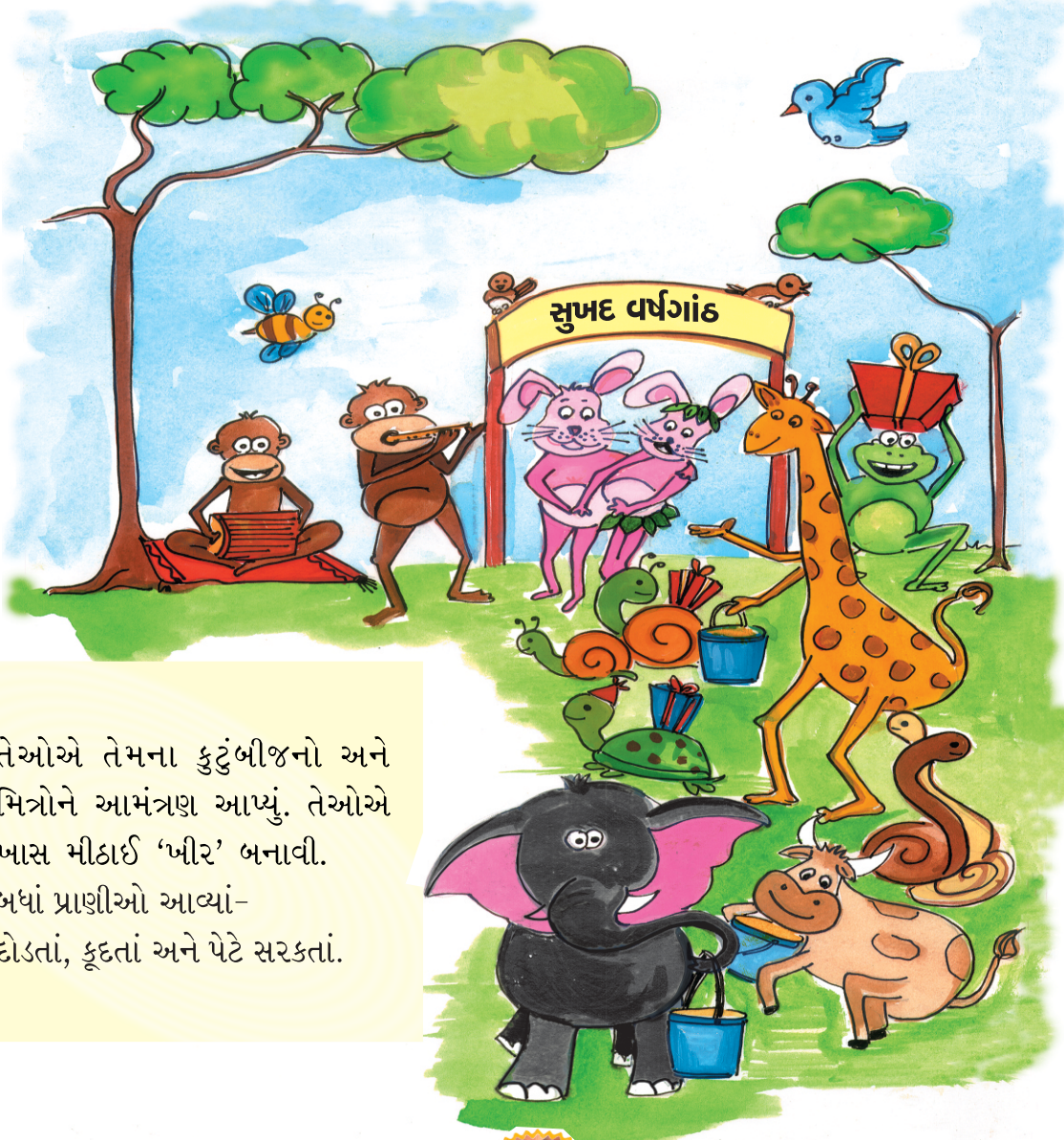

જગ અને મગ

બન્ની અને બન્નો પોતાની લગ્નતિથિ ઊજવે છે.

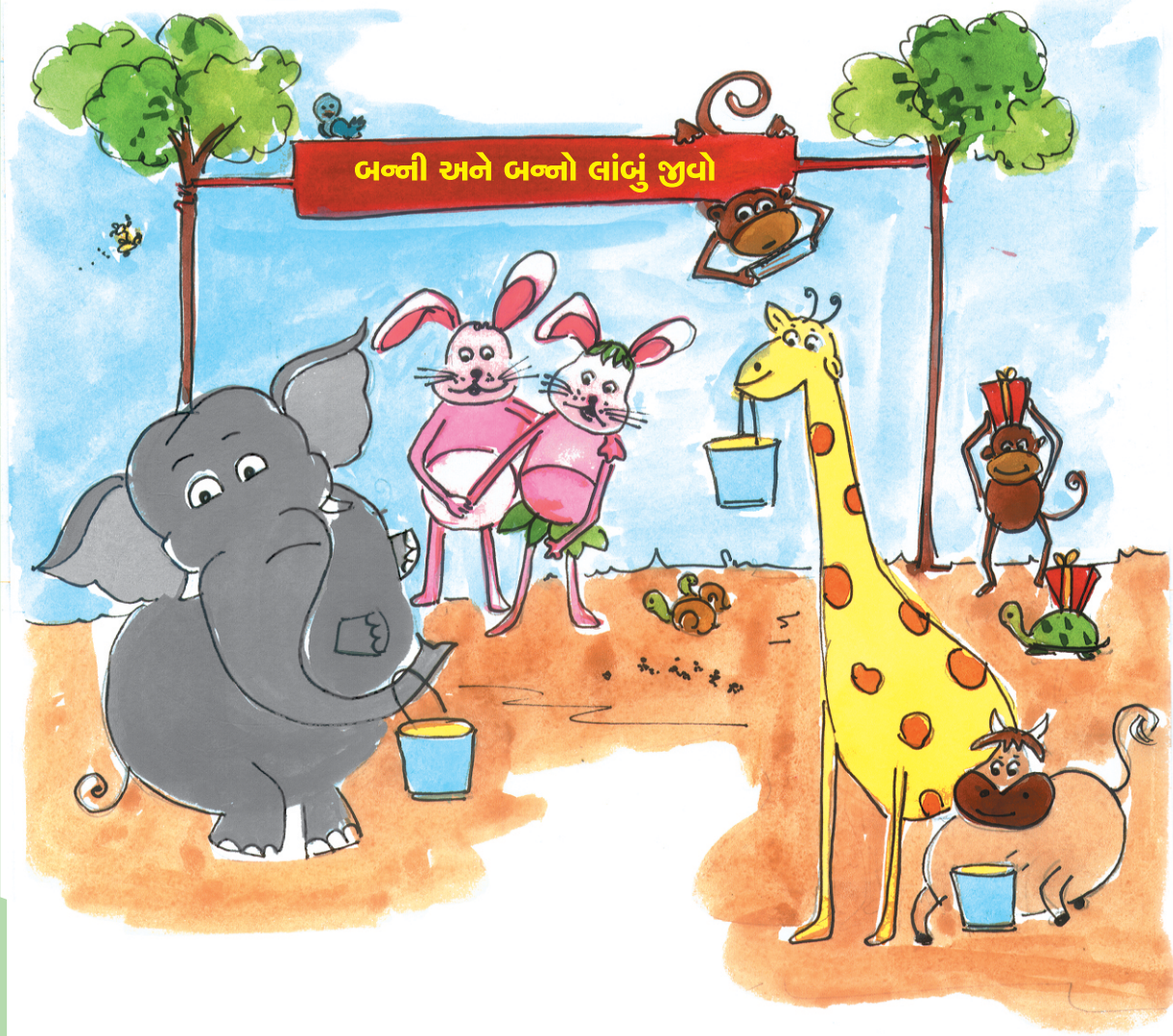
શું તમને ગયા વર્ષે બન્નીના કુટુંબનાં લગ્ન યાદ છે ?

(જુઓ ધો. ૩ ‘ગણિત-ગમ્મત’ પાના નં. ૧૫૩) બન્ની અને બન્નોએ પોતાના લગ્નના એક વર્ષની ઉજવણી કરવાનું નક્કી કર્યું.

તેઓએ તેમના કુટુંબીજનો અને મિત્રોને આમંત્રણ આપ્યું. તેઓએ ખાસ મીઠાઈ ‘ખીર’ બનાવી. બધાં પ્રાણીઓ આવ્યાં- દોડતાં, કૂદતાં અને પેટે સરકતાં.

૬૬

હાથી ૫૦ લિટર (Litre) ખીર પી રહ્યો છે.

જિરાફ લિટર પી રહ્યું છે.

ગાય લિટર પી રહી છે.

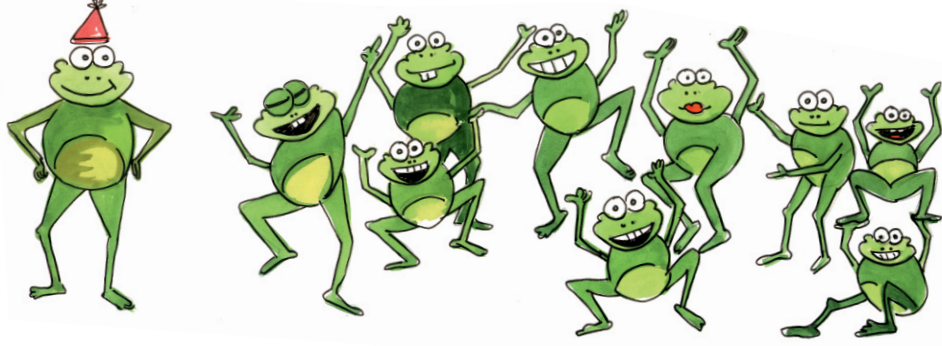
પછી ખિસકોલી આવી તે કહે, “હું ૧ લિટર ખીર નહીં પી શકું. મહેરબાની કરી મને માત્ર ૫૦૦ મિલિ (ml) આપો.”

ગધેડાએ પૂછ્યું, “૫૦૦ મિલિ ખીર ? શું તે ૧ લિટરથી વધારે ન કહેવાય ?”

શિયાળે જવાબ આપ્યો, “અહીં આવ, ગધેડાની જેમ વર્તન ના કર ! ૧ લિટર એટલે ૧૦૦૦ મિલિ, તેથી ૫૦૦ મિલિ એટલે અડધો લિટર થાય.”

દેડકો પોતાના ૯ મિત્રો સાથે કૂઘો. તેણે કહ્યું... અરે અમારે દરેકને તો માત્ર ૧૦૦ મિલિ જ જોઈએ !

“બરાબર આ રહી તમારી ખીર.” - ખીર પીરસતાં બિલાડી બોલી. તેણે ૧૦ ગ્લાસ લીધા અને દરેક ગ્લાસમાં ૧૦૦ મિલિ ખીર ભરી.

ગઘેડાએ મૂંઝાઈને પૂછ્યું, ૧૦૦ મિલિનો એક એવા દસ ગ્લાસ એટલે કુલ કેટલું થાય ? શિયાળને બડાઈ મારવાનો બીજો મોકો મળ્યો ! તેણે કહ્યું, “અરે, એ તો સાવ સરળ છે ! ૧૦ વખત સો મિલિ એટલે મિલિ = લિટર.

હવે તમે લખો ૧૦×૧૦૦ મિલિ =

તીતીઘોડો બોલ્યો, “કીડીઓનું એક જૂથ આ તરફ કૂચ કરીને આવી રહ્યું છે !”

બિલાડી ઉદાસ થઈને બોલી, “ખીર તો પૂરી થઈ ગઈ છે, હવે આપણે શું કરીશું ?”

અમે મોડાં છીએ ?

૭૧

“ચિંતા ન કરો, તેઓ વધારે નહીં પીવે. દરેકને માત્ર ૧ મિલિ જ જોઈશે.” હાથીએ પોતાના કાન વડે બિલાડીનાં આંસુ લૂછતાં કહ્યું કે હું મારી ખીરમાંથી તેમને ભાગ આપીશ.

હાથીએ પૂછ્યું, “તમે બધાં થઈને કેટલાં છો ?”

“અમે માત્ર ૧૦૦૦ છીએ.” કીડીઓએ જવાબ આપ્યો.

બિલાડી બોલી, “ઓહો, એક હજાર ! આપણે ૧૦૦૦ કીડીઓને ખીર આપવી પડશે !”

હાથીએ વિચારીને કહ્યું, “કંઈ વાંધો નહીં. હું બધું સંભાળી લઈશ.”

દરેક કીડી ૧ મિલિ ખીર પીશે.

જેથી ૧૦૦૦ કીડીઓ પીશે : $1000 \times 1 \text{ મિલિ} = \dots\dots\dots \text{મિલિ}$

“અરે ! તેમને પણ દસ દેડકાઓ જેટલી જ ખીર જોઈશે.” ગધેડાએ કહ્યું.

બધી કીડીઓએ ખીર પી લીધી. દરેક ખૂબ ખુશ હતાં. તેઓએ ગીત ગાઈ તથા નૃત્ય કરીને લગ્નતિથિ ઊજવી.

આજુ-બાજુ જુઓ

આ ચિત્રો જુઓ. હવે આવી બીજી કઈ વસ્તુઓ છે કે, જે પેકેટ અથવા બોટલમાં મળે છે. તેની તમારી યાદી બનાવો.

પેકેટ	કેટલા મિલિ કે લિટર ?
દૂધ	૫૦૦ મિલિ

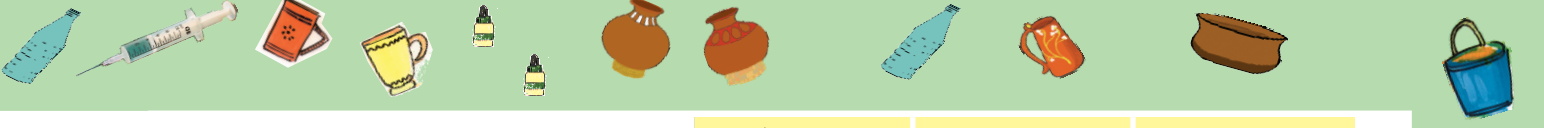
મારી લિટરની બોટલ

તમે ૧ લિટર પાણીની બોટલ જોઈ છે ?

૧ લિટરની બોટલ અને થોડી બીજી નાની બોટલો એકત્ર કરો. (Collect-કલેક્ટ) વિચારો કે ૧ લિટરની બોટલ ભરવા તમારે નાની બોટલો કેટલી વખત ખાલી કરવી પડશે.

તપાસો કે તમારું અનુમાન સાચું છે અને બાજુનું કોષ્ટક પૂર્ણ કરો.

જુઓ આદિત્ય શું કહે છે.

બોટલો	મારું અનુમાન	મારું માપન
બોટલ-૧		
બોટલ-૨		
બોટલ-૩		

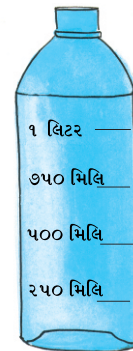
તેની નાની બોટલમાં કેટલું પાણી સમાઈ (Hold-હોલ્ડ) શકે છે? _____

તો લીલાની બોટલમાં કેટલું પાણી સમાઈ શકે ? _____

રામુની બોટલનું માપ

રામુને ૨૫૦ મિલિની કોપરેલની ખાલી બોટલ મળી. ચિત્ર જોઈને ચર્ચા કરો કે, મોટી બોટલ ભરવા માટે રામુ શું કરશે ?

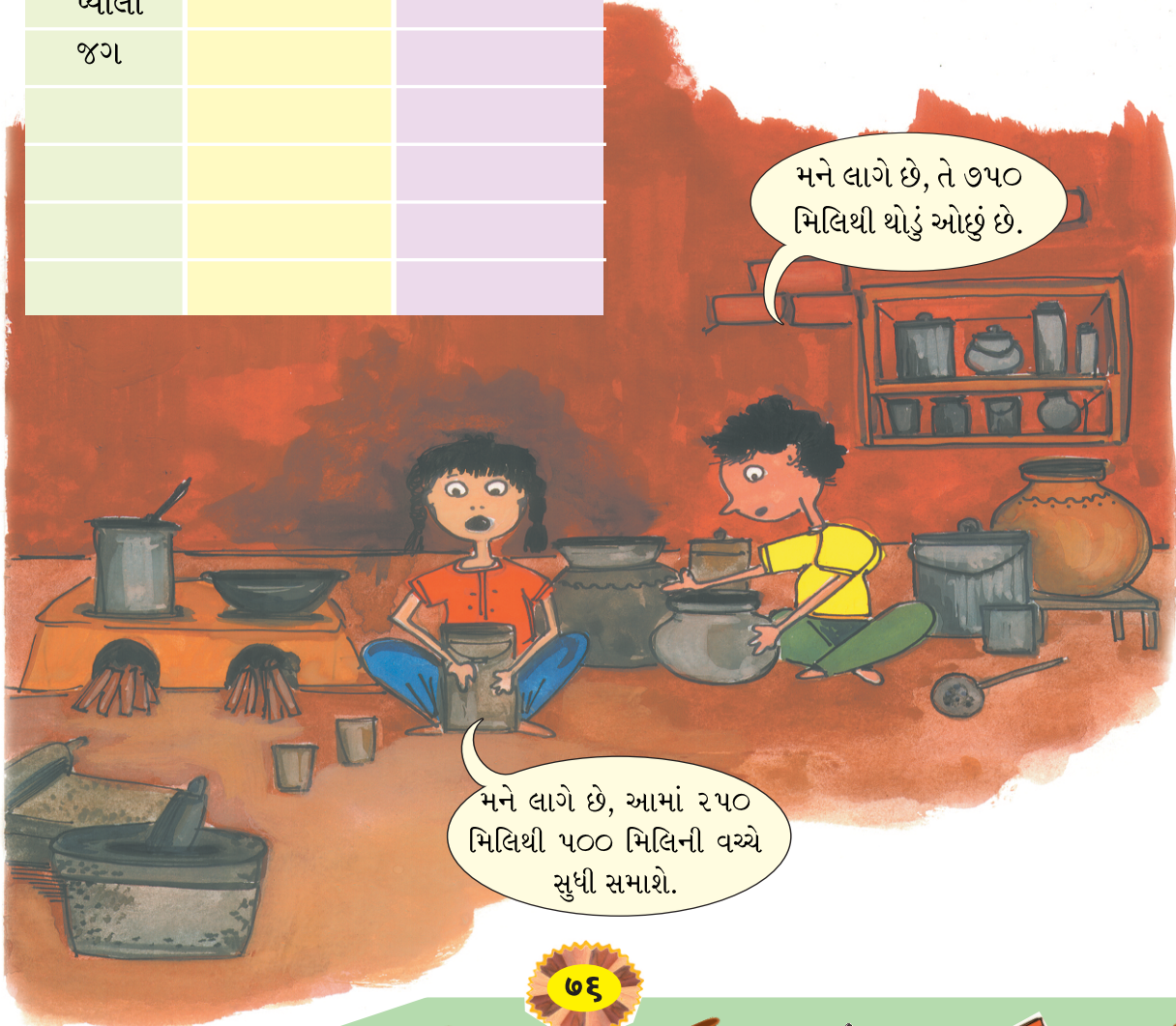
મારી માપવાની (Measuring-મેઝરિંગ) બોટલ

૨૦૦ મિલિ, ૪૦૦ મિલિ, ૬૦૦ મિલિ, ૮૦૦ મિલિ અને ૧ લિટરનું માપન કરી શકાય તેવી બોટલ બનાવવાની તમારી રીત શોધો. તેની ચર્ચા તમારા મિત્રો અને શિક્ષક સાથે કરો.

વિચારો અને ચકાસો.

તમારા ઘરની ડોલ, મગ, ખાલો અને બીજી વસ્તુઓ જુઓ. વિચારો કે આ દરેકમાં કેટલું પાણી સમાઈ શકે છે. તમારી માપન બોટલના ઉપયોગથી તમારું અનુમાન સાચું છે, ચકાસો.

	મારું અનુમાન	મારું માપન
મગ		
ખાલો		
જગ		

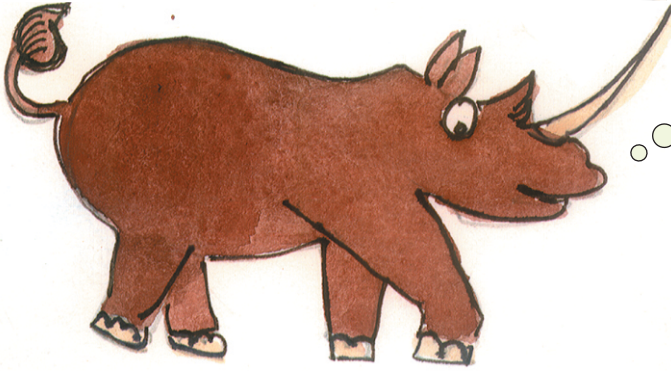
૭૬

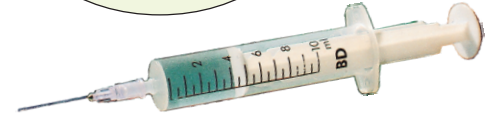
દવાખાનામાં નીતુ

નીતુને ૫ દિવસ સુધી દરરોજનાં ૩ ઇન્જેક્શન લેવાનાં છે.

તેને એક દિવસમાં કેટલી દવાની જરૂરિયાત છે ?
૫ દિવસની કુલ કેટલી દવા થશે ?

મારે એક
ઇન્જેક્શનમાં કેટલી
દવા જોઈશે ?

આપણે એક સાથે કેટલો ઉપયોગ કરીએ છીએ ?

- આંખનાં ટીપા આપણે એક મિલિ કરતાં ઓછાં એકસાથે વાપરીએ છીએ.
- _____
- _____

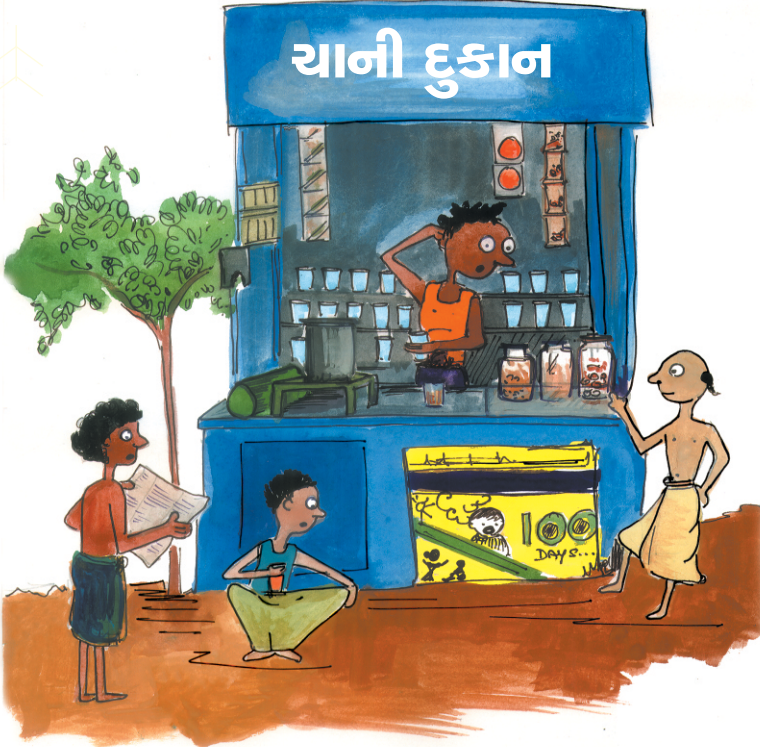
એકસાથે એક લિટરથી વધારે વાપરતાં હોઈએ તેવી વસ્તુઓની યાદી બનાવો

- નાહવા માટેનું પાણી
- _____
- _____
- _____

મહાવરો

૧. અમીનાની પાણીની બાટલમાં ૧ લિટર પાણી સમાઈ શકે છે. તેણે ૨૫૦ મિલિ અને તેના મિત્ર ગોવિંદે ૧૫૦ મિલિ પાણી પીધું. હવે તેની બાટલમાં કેટલું પાણી બાકી (Left-લેફ્ટ) રહ્યું હશે ?
૨. યુસુફ ચાની દુકાન ચલાવે છે. તે ૧ કપ ચા બનાવવા ૨૦ મિલિ દૂધ વાપરે (Use-યુઝ) છે. ગઈકાલે તેણે ૧૦૦ કપ ચા બનાવી, તો તેણે કેટલું દૂધ વાપર્યું હશે ?

૩. રાધાનાં દાદીમા બીમાર હતાં. ડોક્ટરે તેમને ૨૦૦ મિલિ દવાની બોટલ આપી, તેમણે ૧૦ દિવસ સુધી દરરોજ સવારે દવા લેવાની છે.

દરરોજ સવારે તેમણે કેટલા મિલિ દવા લેવી જોઈએ ?

પાણી-પાણી

દાહોદ ગામમાં રહેતા પ સત્વ્યોના એક કુટુંબ દ્વારા ૧ દિવસના પાણીનો વપરાશ કોષ્ટકમાં દર્શાવેલ છે :

પ્રવૃત્તિ	દર્શાવેલ પાણી (લિટરમાં)
રસોઈ અને પીવામાં	૩૦ લિટર
કપડાં ધોવામાં	૪૦ લિટર
વાસણ ધોવામાં	૨૦ લિટર
નાહવામાં	૭૫ લિટર

તેઓએ કુલ કેટલું પાણી વાપર્યું ? લિટર.

તમારું કુટુંબ એક દિવસમાં કેટલા લિટર પાણીનો ઉપયોગ કરે છે. વિચારીને કોઠો પૂર્ણ કરો :

પ્રવૃત્તિ	પાણીનો ઉપયોગ (ડોલ)	પાણીનો ઉપયોગ (લિટર)
રાંધવામાં અને પીવામાં		
કપડાં ધોવામાં		
વાસણ ધોવામાં		

ટીપે-ટીપે દરિયો બને

તમારા ઘર કે શાળામાં કોઈ નળ ટપકે છે ?

વિચારો કે ટપકતા નળ દ્વારા આપણે કેટલું પાણી બગાડીએ છીએ ? ટપકતા નળની નીચે ટીપાંને ઝીલવા નાની બોટલ મૂકો અને સમય નોંધો. ૧ કલાક પછી તપાસો કે તે બોટલમાં કેટલું પાણી એકઠું થયું છે.

શોધો કે એક દિવસમાં કેટલું પાણી બગડે છે.

એક અઠવાડિયામાં ?

એક મહિનામાં ?

એક વર્ષમાં ?

કોચડો

આણંદ ગામમાં દૂધમંડળી છે. ગીતા અને અમી ત્યાં ૪ લિટર દૂધ લેવા ગયાં. પરંતુ દૂધવાળાને ૧ લિટરનું માપિયું મળતું નથી. તેની પાસે ૩ લિટર અને ૫ લિટરનાં ૪ માપિયા છે. છતાં પણ તે તેમને પૂરું ૪ લિટર દૂધ આપે છે.

આમ તેણે કઈ રીતે કર્યું સમજાવો....

